

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી
સત્રાંત પરીક્ષા ફેબ્રુઆરી- 2015

અભ્યાસક્રમ : સ્નાતક પદવી અભ્યાસક્રમ (B.A./B.Com.)

Numerical Code B.A.: 0001
Numerical Code B.com.: 0002
નોંધણી નંબર: _____

પાઠ્યક્રમ : વહીવટી સિદ્ધાંત (EPA-01)

Numerical Code: 0055

તારીખ : 28/02/2015

સમય : 11.00 to 02.00

સૂચના : દરેક પ્રશ્નના ઉત્તર આપવા ફરજિયાત છે.

કુલ ગુણ : 70

પ્રશ્ન:-1 જાહેર વહીવટનાં અર્થ સમજાવી તેનું કાર્યક્ષેત્ર સ્પષ્ટ કરો. (12)

OR

જાહેર વહીવટ અને ખાનગી વહીવટ વચ્ચેનો તફાવત સ્પષ્ટ રીતે સમજાવો.

પ્રશ્ન:-2 તુલનાત્મક જાહેર વહીવટ એટલે શું? તેનું મહત્વ સ્પષ્ટ કરો. (12)

OR

સંગઠન એટલે શું? સંગઠનના સિદ્ધાંતો સમજાવો.

પ્રશ્ન:-3 હર્બટ સાયમનના સંદર્ભમાં નીતિ નિર્ણયની પ્રક્રિયા સમજાવો. (12)

OR

વહીવટી અભિગમના સાધનોમાં સત્તા અને જવાબદારીના સિદ્ધાંતો સમજાવો.

પ્રશ્ન:-4 એલ્ટન મેયોના માનવ સંબંધી અભિગમની ચર્ચા કરો. (12)

OR

ત્રી-પાર્શ્વિક સમાજ એટલે શું? તેની લાક્ષણિકતાઓ સમજાવો.

પ્રશ્ન:-5 ટૂંકનોંધ લખો. (ગમે તે બે) (12)

1. તુલનાત્મક રાજ્ય વહીવટ
2. અંકુશ સીમાનું મહત્વ
3. વહીવટ અને પર્યાવરણ
4. રાજકારણ અને વહીવટ
5. સંચાલનનું મહત્વ

પ્રશ્ન:-6 બહુવૈકલ્પિક પ્રશ્નોના ઉત્તરો લખો. (10)

1. 'સરકાર દ્વારા કાયદાનો અમલ કરવાની પ્રક્રિયા એટલે જ રાજ્ય વહીવટ' આ કથન કોનું છે?
A. ગ્લૅડન B. ડી. વાલ્ડો C. વુડ્રો વિલ્સન D. હાર્વે વાકર
2. રાજ્ય વહીવટને સૌથી પહેલાં વ્યવસ્થિત સ્વરૂપ કોણે આપ્યું હતું.
A. એફ. એમ. માર્કસ B. મેક્સવેબર C. હર્બટ સાયમન D. વુડ્રો વિલ્સન
3. હર્બટ સાયમન કયા દૃષ્ટિકોણના સંસ્થાપકોમાંથી એક છે.
A. આચારાણાત્મક B. દાર્શનિક C. કાનૂની D. સંરચનાત્મક
4. Ideus & Issue in public Administration પુસ્તકના લેખક કોણ છે.
A. વાલ્ડો B. ઉર્વિક C. એફ. એ. નિગ્રો D. એફ. ડબલ્યુ ટેલર
5. 'લોક પ્રશાસન શબ્દનો' પ્રયોગ સૌથી પહેલા કયા વિદ્વાને કર્યો હતો.
A. મૈકલવી B. પ્લેટો C. હેમિલ્ટન D. આમાંથી કોઈ નહીં
6. આધુનિક રાજ્ય વહીવટના પિતા કોણ ગણાય છે?
A. વિલોગ્લી B. વુડ્રો વિલ્સન C. માર્શલ ડીમોક D. એલ. ડી. વ્હાઈટ
7. એક વિષયના સ્વરૂપમાં રાજ્ય વહીવટનો જન્મ કયા દેશમાં થયો હતો.
A. અમેરિકા B. ગ્રીસ C. ઈંગ્લેન્ડ D. ભારત
8. પરંપરાવાદી અભિગમના પ્રમુખ પ્રવર્તક કોણ છે?
A. ડિમોક B. સાઈમન સ્મિથ બર્ગ C. હાઈટ, વિલોગ્લી, એન્ડરસન D. મૂને અને રૈલ્ડે
9. ઉચ્ચ અધિનસ્ત સંબંધ કયા સિદ્ધાંતોમાં જોવા મળે છે?
A. પદ-સોપાન B. આદેશની એકતા C. સત્તાનું પ્રત્યાયોજન D. ઉપરના બધા
10. આદેશની એકતાનો સિદ્ધાંત કોની દેન છે.
A. લોકસેવા B. સૌનિક પ્રશાસન C. ખાનગી પ્રશાસન D. ઉપરમાંથી કોઈ નહીં

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી
સત્રાંત પરીક્ષા ફેબ્રુઆરી- 2015

અભ્યાસક્રમ : સ્નાતક પદવી અભ્યાસક્રમ (B.A./B.Com.)

Numerical Code B.A.: 0001
Numerical Code B.com.: 0002
નોંધણી નંબર: _____

પાઠ્યક્રમ : ભારતીય વહીવટ (EPA-02)

Numerical Code: 0056

તારીખ : 02/03/2015

સમય : 11.00 to 02.00

સૂચના : દરેક પ્રશ્નના ઉત્તર આપવા ફરજિયાત છે.

કુલ ગુણ : 70

- પ્રશ્ન:-1** ઈ. સ. 1947 પછી ભારતીય વહીવટી તંત્રમાં આવેલું પરિવર્તન સમજાવો. (12)
OR
ઈ. સ. 1935ના કાયદા મુજબ વહીવટી પ્રથા સમજાવો.
- પ્રશ્ન:-2** ભારતનું બંધારણીય માળખું સમજાવી તેના મૂળભૂત લક્ષણો પર નિબંધ લખો. (12)
OR
એક બંધારણીય સંસ્થા તરીકે યુનિયન પબ્લીક સર્વિસ કમિશન (યુ. પી. એસ. સી.) પર નિબંધ લખો.
- પ્રશ્ન:-3** રાજ્ય વહીવટની બંધારણીય રૂપરેખા સમજાવી સંગઠનના કાર્યો જણાવો. (12)
OR
સચિવાલય અને નિયામકશ્રીઓની કચેરીઓ વચ્ચેનાં સંબંધોની પ્રક્રિયા સમજાવો.
- પ્રશ્ન:-4** જિલ્લા કલેક્ટર અને જિલ્લા પોલીસતંત્ર ઉપર નિબંધ લખો. (12)
OR
જાહેર ફરિયાદોનું નિવારણ અને ન્યાય પંચોની કામગીરીનું વિગતવાર વર્ણન કરો.
- પ્રશ્ન:-5** ટૂંકનોંધ લખો. (ગમે તે બે) (12)
1. સામાન્ય અને વિશિષ્ટ કામગીરી કરતા કર્મચારીઓ
2. રાજકીય અને કાયમી કારોબારીના સંબંધો
3. વહીવટી સુધારાઓ
4. ન્યાયિક વહીવટી તંત્ર
5. પંચાયતી રાજ
- પ્રશ્ન:-6** બહુવૈકલ્પિક પ્રશ્નોના ઉત્તરો લખો. (10)
1. ભારતીય પરિષદ અંગેનો ધારો કયારે ઘડવામાં આવ્યો હતો.
A. ઈ. સ. 1861 B. ઈ. સ. 1961 C. ઈ. સ. 1954 D. ઈ. સ. 1980
2. સંયુક્ત યાદી અનુસાર કેટલા વિષયો ઉપર કેન્દ્ર તથા રાજ્ય સરકાર કાયદા ઘડી શકે?
A. 47 B. 66 C. 97 D. 100
3. ઓલ ઈન્ડિયા સર્વિસ એક્ટ કયારે પસાર કરવામાં આવ્યો.
A. જુલાઈ ઈ. સ. 1950 B. ઓક્ટોબર ઈ. સ. 1951 C. માર્ચ ઈ. સ. 1956 D. જાન્યુઆરી ઈ. સ. 1963
4. U.P.S.C (યુનિયન પબ્લીક સર્વિસ કમિશન)ના અધ્યક્ષની નિમણૂક કોણ કરે છે.
A. રાષ્ટ્રપતિ B. સર્વોચ્ચ અદાલતના મુખ્ય ન્યાયમૂર્તિ C. વડાપ્રધાન D. ઉપરાષ્ટ્રપતિ
5. ભારતના વડાપ્રધાનની નિમણૂક કોણ કરે છે.
A. રાષ્ટ્રપતિ B. કેંગ C. ઉપરાષ્ટ્રપતિ D. મુખ્ય ન્યાયમૂર્તિ
6. ભારતના વડાપ્રધાન જે ભૂમિકા કેન્દ્ર સરકારમાં ભજવે છે બરાબર તેવી જ ભૂમિકા રાજ્ય સરકારમાં કોણ ભજવે છે.
A. મુખ્યમંત્રી B. રાજ્યપાલ C. હાઈકોર્ટ ના મુખ્ય ન્યાયમૂર્તિ D. ગૃહમંત્રી
7. મહાનગર પાલિકાના પ્રથમ નાગરિકને શું કહેવામાં આવે છે.
A. મેયર B. પ્રમુખ C. કમિશનર D. ચીફ ઓફિસર
8. ભારતમાં સૌ પ્રથમ પંચાયતી રાજની શરૂઆત કયા રાજ્યમાંથી થઈ હતી.
A. રાજસ્થાન B. આંધ્રપ્રદેશ C. કેરાલા D. તમિલનાડુ
9. પંચાયતી રાજમાં સૌથી નીચેના સ્તરે શું હોય છે.
A. ગ્રામ પંચાયત B. તાલુકા પંચાયત C. જિલ્લા પંચાયત D. નગરપાલિકા
10. કયા સુધારાથી ભારતીય પ્રાંતોમાં દ્વિમુખી શાસન આવ્યું.
A. મોન્ટેગ્યુ-ચેમ્સફર્ડ સુધારા B. મોર્લ-મિન્ટો સુધારા C. સાયમન કમિશન D. પરિષદ ધારો

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી
સત્રાંત પરીક્ષા ફેબ્રુઆરી- 2015

અભ્યાસક્રમ : સ્નાતક પદવી અભ્યાસક્રમ (B.A./B.Com.)

Numerical Code B.A.: 0001
Numerical Code B.com.: 0002
નોંધણી નંબર: _____

પાઠ્યક્રમ : વિકાસ વહીવટ (EPA-03)

Numerical Code: 0057

તારીખ : 28/02/2015

સમય : 03.00 to 06.00

સૂચના : દરેક પ્રશ્નના ઉત્તર આપવા ફરજિયાત છે.

કુલ ગુણ : 70

પ્રશ્ન:-1 વિકાસલક્ષી વહીવટનો અર્થ આપી પ્રણાલિકાગત વહીવટ અને વિકાસલક્ષી વહીવટ વચ્ચેના તફાવત સમજાવો. (12)
OR
વિકાસલક્ષી વહીવટનું કાર્યક્ષેત્ર સમજાવો.

પ્રશ્ન:-2 મિશ્ર અર્થતંત્રની વિભાવના સમજાવી તેનો મૂળ આધાર તેમજ મહત્વ સમજાવો. (12)
OR
આયોજનનો અર્થ સમજાવી તેની જરૂરિયાતો સમજાવો.

પ્રશ્ન:-3 ભારતના આયોજનપંચ અને રાષ્ટ્રીય વિકાસ પરિષદ પર વિવેચનાત્મક નોંધ લખો. (12)
OR
રાજ્ય આયોજન વ્યવસ્થાતંત્રના ઉદ્દેશો અને ભૂમિકા પર નિબંધ લખો.

પ્રશ્ન:-4 રાજ્ય અને અમલદારશાહીની વિસ્તરતી ભૂમિકા પર નિબંધ લખો. (12)
OR
સરકારી અમલદારો અને રાજકારણીઓ તેમજ તેમની વચ્ચેના સંબંધો પર વિવેચન કરો.

પ્રશ્ન:-5 ટૂંકનોંધ લખો. (ગમે તે બે) (12)
1. ભારતીય અમલદાર શાહીની સામાજિક પૂર્વ ભૂમિકા
2. પંચાયતી રાજની ઉપસતી ભાતો
3. પંચાયતી રાજની સમસ્યાઓ
4. વિકાસલક્ષી કોર્પોરેશનના કાર્યો
5. કાનૂની કોર્પોરેશન

પ્રશ્ન:-6 બહુવૈકલ્પિક પ્રશ્નોના ઉત્તરો લખો. (10)

1. ભારતમાં 'વિકાસલક્ષી વહીવટ' શબ્દનો સૌ પ્રથમ પ્રયોગ કોણે કર્યો.
A. પંડિત નહેરુ B. તજશ્શ્રી ગૌસ્વામી C. કૃપલાની D. એસ. સી. લોઝ
2. તુલનાત્મક વહીવટી જુથની રચના (સી. એ. જી.) કયા દેશમાં કરવામાં આવી હતી.
A. ભારત B. અમેરિકા C. ઈંગ્લેન્ડ D. કેનેડા
3. ભારતમાં શરૂ કરવામાં આવેલી બીજી પંચવર્ષીય યોજનાનો સમયગાળો કયો હતો.
A. 1951 થી 56 B. 1956 થી 61 C. 1974 થી 79 D. 1985 થી 90
4. કઈ પંચવર્ષીય યોજનામાં ઔદ્યોગિક વિકાસ ઉપર ભાર મૂકવામાં આવ્યો હતો.
A. પ્રથમ B. બીજી C. ત્રીજી D. પાંચમી
5. ભારતમાં રાજ્ય આયોજન મંડળો અંગેની ભલામણો આયોજનપંચે કયારે કરી હતી.
A. ઈ. સ. 1955 B. ઈ. સ. 1962 C. ઈ. સ. 1970 D. ઈ. સ. 1980
6. ભારતમાં આયોજન પંચના અધ્યક્ષ સ્થાને નીચેનામાંથી કોણ બેસતા હતા.
A. રાષ્ટ્રપતિ B. કેંગ C. ઉપરાષ્ટ્રપતિ D. વડાપ્રધાન
7. કઈ સમિતિએ જીલ્લા યોજના શાખાને મજબૂત બનાવવાનું સૂચન કર્યું હતું.
A. દાંતવાલા સમિતિ B. બી. આર. મહેતા સમિતિ C. ગોર સમિતિ D. કુમાર મંગલમ્ સમિતિ
8. ઈંગ્લેન્ડમાં ભરતી માટેની યોગ્યતા પદ્ધતિને કયારથી દાખલ કરવામાં આવી છે.
A. 1855 B. 1890 C. 1905 D. 1921
9. આધુનિક યુગમાં મોટાભાગના દેશોમાં ભારતીની કઈ પદ્ધતિને વધુ પ્રમાણમાં માન્યતા અપાઈ છે.
A. યોગ્યતા પદ્ધતિ B. લૂટ પ્રણાલિ C. હોદાઓની હરાજી પ્રણાલિ D. પ્રતિબદ્ધ નોકરશાહી પદ્ધતિ
10. ભારતમાં કર્મચારીઓને વેતન સરકારી ક્ષેત્રમાં કેટલા સમયે મળે છે.
A. દર મહિને B. દર અઠવાડિયે C. દર પખવાડિયે D. દર વર્ષે

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી
સત્રાંત પરીક્ષા ફેબ્રુઆરી- 2015

અભ્યાસક્રમ : સ્નાતક પદવી અભ્યાસક્રમ (B.A./B.Com.)

Numerical Code B.A.: 0001
Numerical Code B.com.: 0002
નોંધણી નંબર: _____

પાઠ્યક્રમ : કાર્મિક વહીવટ (EPA-04)

Numerical Code: 0058

તારીખ : 02/03/2015

સમય : 03.00 to 06.00

સૂચના : દરેક પ્રશ્નના ઉત્તર આપવા ફરજિયાત છે.

કુલ ગુણ : 70

પ્રશ્ન:-1 કાર્મિક વહીવટની વિભાવના અને કાર્યક્ષેત્ર સમજાવો. (12)

OR

કાર્મિક વહીવટના કાર્યોનું વર્ણન કરો.

પ્રશ્ન:-2 ભારતમાં જાહેર કાર્મિક વહીવટની લાક્ષણિકતાઓ સમજાવો. (12)

OR

નોકરશાહીનો અર્થ, પ્રકાર અને લક્ષણો સમજાવો.

પ્રશ્ન:-3 ભારતમાં સ્વાતંત્ર્ય પૂર્વેની, પછીની અને વર્તમાન સનદી સેવાઓનું વર્ગીકરણ સ્પષ્ટ કરો. (12)

OR

કાર્મિક તાલીમ, વહીવટી સુધારાઓ, જાહેર ફરીયાદો, નિવૃત્ત વેતન અને નિવૃત્ત કર્મચારીઓના કલ્યાણ અંગેના મંત્રાલયનું માળખું, ભૂમિકા અને કાર્યો જણાવો.

પ્રશ્ન:-4 કર્મચારી વિષયક વહીવટમાં બઢતીનો અર્થ, મહત્વ અને તેના સિદ્ધાંતો સમજાવો. (12)

OR

ભારતમાં જાહેર સેવકોને કળેલા મૂળભૂત અધિકારો અને તેના પરની સરકારી મર્યાદાઓ સ્પષ્ટ કરો.

પ્રશ્ન:-5 ટૂંકનોંધ લખો. (ગમે તે બે) (12)

1. વહીવટી સુધારણા પંચની ભલામણો
2. વહીવટી ન્યાય પંચોના લાભ અને મર્યાદાઓ
3. જાહેર સેવાઓના હોદ્દાઓમાં અનામત પ્રથા
4. સનદી સેવાઓમાં ઈમાનદારી-નિષ્ઠાની પડતીના કારણો
5. કાર્યક્ષમતા વધારનારા કાર્યપ્રેરકો

પ્રશ્ન:-6 બહુવૈકલ્પિક પ્રશ્નોના ઉત્તરો લખો. (10)

1. કોઈપણ વ્યવસ્થાતંત્રની સફળતાનો આધાર નીચેનામાંથી શાના પર રહેલો છે?
A. આર્થિક શક્તિ B. માનવ શક્તિ C. ઉર્જા શક્તિ D. આણ્વિક શક્તિ
2. નીચેનામાંથી કયો માનવશક્તિ આયોજનનો ઉદ્દેશ્ય છે?
A. ભરતીના સ્તરને નક્કી કરવું B. તાલીમના સ્તરો નક્કી કરવા
C. સંચાલન માટેના પાયા પૂરા પાડવા D. ઉપરોક્ત ત્રણેય
3. નીચેનામાંથી કયો નોકરશાહીનો પ્રકાર નથી?
A. પાલક નોકરશાહી B. ધાર્મિક નોકરશાહી C. લાભતંત્રીય નોકરશાહી D. ગુણવત્તાલક્ષી નોકરશાહી
4. નીચેનામાંથી કયું નોકરશાહીનું વર્તન પ્રધાન લક્ષણ છે?
A. તર્કબદ્ધતા B. અવૈયકિતકતા C. નિયમાભિમુખતા D. તટસ્થતા E. ઉપરોક્ત તમામ
5. જાહેર સેવા પંચના વડા કે સભ્યને નીચેનામાંથી કયા કારણસર હોદ્દા ઉપરની દુર કરાય છે?
A. તે નાદાર નિવડ્યો હોય
B. તે તેના હોદ્દા સિવાય અન્ય જગ્યાએ સવેતના હોદ્દા ધરાવતો હોય
C. તે માનસિક કે શારીરિક રીતે હોદ્દા ઉપર રહેવા માટે સક્ષમ ન હોય D. ઉપરોક્ત તમામ

6. નીચેનામાંથી કયો કુદરતી ન્યાયનો સિદ્ધાંત છે?
- A. સ્પષ્ટ, નિષ્પક્ષ અને યોગ્ય ન્યાય
 B. તે/તેણીના કેસમાં તે પોતે જ ન્યાય કરનારો હોવી જોઈએ નહીં.
 C. કોઈપણ પક્ષકારને યોગ્ય રીતે સાંભળ્યા વગર તેની વિરુદ્ધ નિર્ણય આપવો જોઈએ નહીં
 D. અર્ધ-ન્યાયકીય તપાસો પૂર્વગ્રહ મુક્ત હોવો જોઈએ
 E. ઉપરોક્ત તમામ
7. નીચેનામાંથી કોનો સમાવેશ માનવ મૂકીમાં થાય છે?
- A. સમાજમાં રહેતા લોકોનું જ્ઞાન
 B. સમાજમાં રહેતા લોકોની કુનેહ
 C. સમાજમાં રહેતા લોકોના કૌશલ્યો
 D. સમાજમાં રહેતા લોકોના વલણો
 E. ઉપરોક્ત તમામ
8. વેતન નિર્ધારણ માટે નીચેનામાંથી કઈ બાબતો ધ્યાનમાં લેવામાં આવતી નથી?
- A. દેશની આર્થિક સ્થિતિ
 B. સમાન કામ માટે સમાન વેતન
 C. પ્રવર્તતો બજાર દર
 D. દેશની રાજકીય સ્થિતિ
9. નીચેનામાંથી કયું સનદી સેવાઓમાં ઈમાનદારીની પડતી માટે જવાબદાર પરિબળ છે?
- A. આર્થિક પરિબળો
 B. ભ્રષ્ટાચારના અનિષ્ઠ વિરુદ્ધ મજબુત લોકમતનો અભાવ
 C. જાહેર સેવાઓને બિનજરૂરી રક્ષણ
 D. અપૂરતા કાયદાઓ
 E. ઉપરોક્ત તમામ
10. ઈવાદીના ક્ષેત્રમાં નીચેનામાંથી કઈ બાબતોનો સમાવેશ થતો નથી?
- A. પગાર અને ભથ્થા
 B. અઠવાડિક કામના કલાકો
 C. વર્ગ કે વેતન સ્તરના કર્મચારીઓની રજાનો પ્રશ્ન
 D. વ્યક્તિગત વિવાદોનો પ્રશ્ન
-

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી
સત્રાંત પરીક્ષા ફેબ્રુઆરી- 2015

અભ્યાસક્રમ : સ્નાતક પદવી અભ્યાસક્રમ (B.A./B.Com.)

Numerical Code B.A.: 0001
Numerical Code B.com.: 0002
નોંધણી નંબર: _____

પાઠ્યક્રમ : નાણાંકીય વહીવટ (EPA-05)

Numerical Code: 0059

તારીખ : 03/03/2015

સમય : 11.00 to 02.00

સૂચના : દરેક પ્રશ્નના ઉત્તર આપવા ફરજિયાત છે.

કુલ ગુણ : 70

પ્રશ્ન:-1 નાણાંકીય વહીવટનું સ્વરૂપ અને કાર્યક્ષેત્ર સ્પષ્ટ કરો. (12)

OR

સરકારી અંદાજપત્રનો અર્થ, લાક્ષણિકતાઓ અને કાર્યો સમજાવો.

પ્રશ્ન:-2 જાહેર ખર્ચ નક્કી કરતાં પરિબળો તથા તે અંગેના વિવિધ અભિગમોની સટીક ચર્ચા કરો. (12)

OR

જાહેર દેવું, આર્થિક વિકાસ અને ફુગાવા વચ્ચેના સંબંધોની ચર્ચા કરો.

પ્રશ્ન:-3 જાહેર રોકાણના આર્થિક અને સામાજિક મૂલ્યાંકનનું સ્વરૂપ અને તેની આવશ્યકતા સ્પષ્ટ કરો. (12)

OR

ધારાકીય અંકુશની વિભાવના તથા ધારાકીય અંકુશ અંગેની બંધારણીય જોગવાઈઓનું વર્ણન કરો.

પ્રશ્ન:-4 સી. એ. જી. (CAG) ના હોદ્દાનો ઉદ્ભવ, ફરજો અને બંધારણીય સ્થાન સમજાવો. (12)

OR

જાહેર સાહસોમાં વિત્તીય સ્વાયત્તા અને ઉત્તરદાયિત્વના ખ્યાલ તથા તેને હાંસલ કરવાની પદ્ધતિઓ સમજાવો.

પ્રશ્ન:-5 ટૂંકનોંધ લખો. (ગમે તે બે) (12)

1. નીતિ આયોગ (આયોજનપંચ)
2. અંદાજપત્રના સિદ્ધાંતો
3. શૂન્યારંભી અને પરંપરાગત અંદાજપત્રની તુલના
4. જાહેર દેવાના સંચાલનમાં રીઝર્વ બેંક ઓફ ઈન્ડિયાની ભૂમિકા
5. ગ્રામીણ શાસન અને આવકના સ્ત્રોતો

પ્રશ્ન:-6 બહુવૈકલ્પિક પ્રશ્નોના ઉત્તરો લખો. (10)

1. 'સરકાર જ નાણું છે' આ વિચાર નીચેનામાંથી કોણે રજૂ કર્યો?
A. એલ. ડી. વાઈટ B. જી. એસ. લાલ C. લ્યોડ જયોર્જ D. અર્મ્મત્ય સેન
2. નીચેનામાંથી કઈ બાબત જાહેર વિત્તવ્યવસ્થા સંલગ્ન નથી?
A. આવકનું ખર્ચ સાથે સમાયોજન B. પ્રજાકિય અંકુશ C. સીમિત સાધનો D. ખાદ્ય તરફનું વલણ
3. રાજકોષીય શબ્દ માટે અંગ્રેજી ભાષામાં વપરાતા શબ્દ 'Fiscal' નો અર્થ શું થાય છે?
A. તીજોરી B. ટોપલી C. ડબ્બો D. પોકેટ
4. નીચેનામાંથી કોનો સમાવેશ અંદાજપત્રમાં થતો નથી?
A. સંચિતનીધિ B. આકસ્મિક નીધિ C. સાર્વજનિક સરકારી હિસાબ D. ખાનગી હિસાબો
5. નીચેનામાંથી કોનો સરકારી ખર્ચના વર્ગીકરણમાં સમાવેશ થતો નથી?
A. કાર્યલક્ષી વર્ગીકરણ B. સંમિશ્રિત વર્ગીકરણ C. હિસાબી વર્ગીકરણ D. મૂડીલક્ષી વર્ગીકરણ
6. નીચેનામાંથી કઈ આવક આવકવેરાના દાયરામાં આવતી નથી?
A. વેતન B. નફો C. લોટરીમાંથી થતી આવક D. ખેતીની આવક
7. નીચે માંથી કઈ બાબત ધારાકીય અંકુશને સંલગ્ન છે?
A. પ્રશ્નોત્તરી કલાક B. સભા મોકુફીની દરખાસ્ત C. અંદાજપત્રીય ચર્ચા D. ઉપરોક્ત ત્રણેય
8. ભારતમાં સરકારી હિસાબી તપાસણી કોણ કરે છે?
A. રાષ્ટ્રપતિ B. એટર્ની જનરલ C. સી. એ. જી. D. સર્વોચ્ચ અદાલત
9. નીચેનામાંથી કોનો સમાવેશ વ્યૂહાત્મક આયોજનમાં થાય છે?
A. એકમનો વિસ્તાર B. વિધ્યીકરણ C. નવા બજારમાં પ્રવેશ D. ઉપરોક્ત ત્રણેય
10. નીચેનામાંથી કોનો સમાવેશ શહેરી શાસનોની આવકના સ્ત્રોત તરીકે થાય છે?
A. કર આવક B. કરેતર આવક C. ઋણ-કરજો D. ઉપરોક્ત ત્રણેય

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી
સત્રાંત પરીક્ષા ફેબ્રુઆરી- 2015

અભ્યાસક્રમ : સ્નાતક પદવી અભ્યાસક્રમ (B.A./B.Com.)

Numerical Code B.A.: 0001
Numerical Code B.com.: 0002
નોંધણી નંબર: _____

પાઠ્યક્રમ : જાહેર નીતિ (EPA-06)

Numerical Code: 0060

તારીખ : 03/03/2015

સમય : 03.00 to 06.00

સૂચના : દરેક પ્રશ્નના ઉત્તર આપવા ફરજિયાત છે.

કુલ ગુણ : 70

પ્રશ્ન:-1 જાહેર નીતિનો અર્થ, સ્વરૂપ અને ઘડતરની લાક્ષણિકતાઓ સ્પષ્ટ કરો. (12)

OR

રાજકીય કારોબારીનો અર્થ અને જાહેરનીતિ ઘડતરમાં રાજકીય કારોબારીની ભૂમિકા તપાસો.

પ્રશ્ન:-2 ભારતમાં ન્યાય પદ્ધતિનું સ્વરૂપ, ન્યાયતંત્રના કાર્યો અને નીતિઘડતરમાં ન્યાયતંત્રનું મહત્વ જણાવો. (12)

OR

નીતિઘડતરની પ્રક્રિયામાં રાજકીય પક્ષો અને વિવિધ હિતોના જોડાણ કરવામાં પક્ષ પદ્ધતિની ભૂમિકા તપાસો.

પ્રશ્ન:-3 જાહેરનીતિનાં અમલીકરણમાં સરકારી સંસ્થાઓની ભૂમિકાની સટીક ચર્ચા કરો. (12)

OR

ઔદ્યોગિકનીતિ અને ઔદ્યોગિક વિકાસની વ્યૂહરચનાનો ખ્યાલ તથા તેની સફળતા અને નિષ્ફળતાની ચર્ચા કરો.

પ્રશ્ન:-4 નીતિનો અર્થ, મહત્વ અને તેનાં મુખ્ય પરિણામો સમજાવો. (12)

OR

જાહેરનીતિ વિશ્લેષણની ધારણાઓ અને અભિગમો સવિસ્તૃત સમજાવો.

પ્રશ્ન:-5 ટૂંકનોંધ લખો. (ગમે તે બે) (12)

1. આધુનિક સંદર્ભમાં જાહેરનીતિના અભ્યાસનું મહત્વ
2. અમલદારશાહીનું બદલાતું સ્વરૂપ
3. વેઠ પ્રથા નાબુદી અંગેનો 1976નો ધારો
4. સામાજિક આંદોલનનો સરકારી નીતિ ઉપર પ્રભાવ
5. નીતિ વિશ્લેષણનાં મુખ્ય પાસાં

પ્રશ્ન:-6 બહુવૈકલ્પિક પ્રશ્નોના ઉત્તરો લખો. (10)

1. 'સરકારના કોઈ એકમનો તેના પરિનિવેશ સાથેનો સંબંધ એટલે જાહેરનીતિ' આ વ્યાખ્યા કોણે આપી છે?
A. રોબર્ટ આઈસ્ટોન B. થોમસ આર. ડાય C. રીચાર્ડ રોઝ D. કાર્લ ફેડરિક
2. નીચેનામાંથી કોનો જાહેરનીતિના પાયાના ઉદ્દેશોમાં સમાવેશ થાય છે?
A. સ્વાવલંબન B. આર્થિક વૃદ્ધિ C. સામાજિક ન્યાય D. ઉપરોક્ત ત્રણેય
3. નીચેનામાંથી કોનો રાજકીય કારોબારીમાં સમાવેશ થતો નથી?
A. વડાપ્રધાન B. કેબીનેટ સમિતિઓ C. કેબીનેટ D. મુખ્ય ન્યાયાધિશ
4. વેઠ મજુરીની 'સાગરી પ્રથા' કયા રાજ્યમાં અસ્તિત્વમાં આવી હતી?
A. ઓરિસ્સા B. રાજસ્થાન C. ગુજરાત D. મહારાષ્ટ્ર
5. નીતિઓને પ્રભાવિત કરવામાં જનસંચાર માધ્યમો નીચેમાંથી કઈ ભૂમિકા ભજવે છે?
A. માહિતીને લગતી B. અભિમુખતા સંબંધી C. સૂચનાત્મક D. ઉપરોક્ત ત્રણેય
6. નીચેનામાંથી કયું આંતરરાષ્ટ્રીય સંસ્થાઓ માટે નીતિઘડતરનું ક્ષેત્ર છે?
A. નિ:શસ્ત્રીકરણ B. પર્યાવરણ C. માનવઅધિકાર D. ઉપરોક્ત ત્રણેય
7. નીચેનામાંથી કોનો ધારાકીય અંકુશમાં સમાવેશ થાય છે?
A. પ્રશ્નોત્તરી કલાક B. સભા મોકુફીની દરખાસ્ત C. નાણાકીય ખરડો D. ઉપરોક્ત ત્રણેય
8. અમલદારના કયા/કયું વલણ નીતિઓના અમલને પ્રભાવિત કરે છે?
A. ઈચ્છાનો અભાવ B. પહેલ શક્તિનો અભાવ C. જવાબદારીનો અભાવ D. ઉપરોક્ત તમામ
9. નીચેનામાંથી કઈ નીતિ ગરીબી નિવારણ સાથે સંકળાયેલી નથી?
A. IRDP B. TRYSEM C. JRY D. TRAI
10. નીતિ નિર્ધારણ અંગેના 'ક્રમિક પરિવર્તનલક્ષી મોડેલ' સાથે કોનું નામ સંકળાયેલ છે?
A. ચાર્લ્સ લિન્ડબ્લોમ B. ડેરિવ ઈસ્ટન C. થોમસ ડાય D. લાથેમ